

1. τίτλος εργασίας: ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ»

2. Συγγραφείς: *Φαραγγιτάκης Γεώργιος, Οικονομολόγος - Βιολόγος-Υπεύθυνος του ΚΠΕ Αργυρούπολης- Στεφανόπουλος Νικόλαος, Δάσκαλος- Πολιτικός Επιστήμων- Αναπληρωτής Υπευθύνου ΚΠΕ Αργυρούπολης- Μανδρίκας Αχιλλέας, Δάσκαλος-εκπαιδευτικός ΚΠΕ του Αργυρούπολης- Γιαννακοπούλου Σωτηρία, Χημικός- εκπαιδευτικός του ΚΠΕ Αργυρούπολης, Αλεβίζος Αναστάσιος, Γεωλόγος, Msc, εκπαιδευτικός του ΚΠΕ Αργυρούπολης

3. Λέξεις κλειδιά: Εθνικό θεματικό δίκτυο ΠΕ, κύκλοι θεματολογίας, σχολεία, δήμοι, Κέντρα ΠΕ, Υπεύθυνοι ΠΕ, ΑΕΙ, ΜΚΟ, εφαρμογή αρχών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, επιμορφωτικά σεμινάρια, εκπαιδευτικό υλικό, εκπαίδευση σε ΚΠΕ, συμπράξεις σχολείων, εκπαιδευτικές ανταλλαγές, φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις, βιώσιμες λύσεις σε τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα, αξιολόγηση

4. Θεματική ενότητα: Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (με Συντονιστικό φορέα το ΚΠΕ Αργυρούπολης)

5. Περίληψη: Το Εθνικό Δίκτυο ΠΕ «Βιώσιμες πόλεις- ποιότητα ζωής», εγκεκριμένο από το ΥΠΕΠΘ συμπλήρωσε 4 χρόνια λειτουργίας. Οι τέσσερις κύκλοι της θεματολογίας του είναι : α. Οργάνωση και λειτουργία οικισμών β. Διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος του οικισμού γ. Παραγωγικές δραστηριότητες- μεταφορές και περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις δ. Ανθρώπινοι πόροι. Συμμετέχουν 115 Σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης, 11 ΚΠΕ, 37 Υπεύθυνοι Π.Ε., 80 Δήμοι, 4 ΑΕΙ, και 4. Μ. Κ.Ο. Τα σχολεία συνεργάζονται με τις τοπικές αυτοδιοικήσεις για την ανάπτυξη φιλοπεριβαλλοντικών δράσεων που έχουν ήδη ξεκινήσει από τις τοπικές κοινωνίες. Σχολεία διαφορετικών περιοχών και των ιδίων θεματικών κύκλων αναπτύσσουν συμπράξεις και εκπαιδευτικές ανταλλαγές συνεργασίας με τη μέθοδο της αμοιβαίας φιλοξενίας. Ο Συντονιστικός φορέας και οι συνεργαζόμενοι φορείς οργανώνουν επιμορφωτικά σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς του δικτύου και τους εφοδιάζουν με εκπαιδευτικό υλικό. Τα θέματα αναπτύσσονται με σύνδεση της τοπικής και εθνικής διάστασης με την παγκόσμια. Ελπίζουμε ότι μέσα από το δέσιμο της ΠΕ με τις τοπικές κοινωνίες και με την κατάλληλη επιστημονική και παιδαγωγική στήριξη δημιουργούνται γνωστικές και αξιακές προϋποθέσεις για ανάπτυξη φιλοπεριβαλλοντικών δράσεων προσανατολισμένων στη βιωσιμότητα της ανάπτυξης.

6. Σκοπός της εργασίας: Η δημιουργία αντικειμενικών όρων και προϋποθέσεων για την ανάπτυξη σχολικών προγραμμάτων που θα περιλαμβάνουν οπωσδήποτε το πέρασμα σε φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις βιώσιμης ανάπτυξης σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία.

7. Στοιχεία όπως μέθοδοι και μέσα εργασίας: Στη μεθοδολογία της εργασίας εφαρμόζονται οι αρχές της διεπιστημονικής θεώρησης, της βιωματικής προσέγγισης, του ανοίγματος του σχολείου στην κοινωνία, της καλλιέργειας του δημοκρατικού διαλόγου, της ανάπτυξης της κριτικής σκέψης και του περάσματος από τα λόγια στις πράξεις. Εφαρμόζονται η μέθοδος project και η μέθοδος ανάλυσης προβλήματος. Οι εκπαιδευτικοί επιμορφώνονται σε σεμινάρια στα οποία δίδεται βάρος στο πρακτικό, παιδαγωγικό μέρος (εργασία στην τάξη, στο πεδίο και στο εργαστήριο) Τα παιδιά λειτουργούν σε ομάδες, επισκέπτονται χώρους και πρόσωπα, παρακολουθούν προγράμματα στα συνεργαζόμενα ΚΠΕ, συνεργάζονται με τις υπηρεσίες του Δήμου και συμμετέχουν στην ανάληψη δράσεων. Οι εκπαιδευτικές ανταλλαγές των συμπράξεων, που αποτελούν σημαντικό κίνητρο για τους μαθητές, γίνονται με τη μέθοδο της αμοιβαίας φιλοξενίας. Κατά τη διάρκειά τους μαθητές εκπαιδευτικοί και συμμετέχοντες φορείς παρουσιάζουν τα προγράμματά τους, ανταλλάσσουν εμπειρίες ιδέες και απόψεις και αναζητούν πρακτικές αποτελεσματικότερης προώθησης των δράσεών τους. Ο συντονισμός του δικτύου

γίνεται από συντονιστική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν Υπεύθυνοι ΚΠΕ και ΠΕ, εκπαιδευτικοί ΚΠΕ, επιστήμονες, και εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο συντονισμός εξακτινώνεται με τη συνεργασία κομβικών συντονιστών (ΚΠΕ και Υπευθύνων ΠΕ) σε όλη τη χώρα. Οι δράσεις του Δικτύου αξιολογούνται σε όλα τα επίπεδα αρχικά, ενδιάμεσα και τελικά. Αξιολογούνται οι συναντήσεις εργασίας και επιμόρφωσης, τα προγράμματα, και το εκπαιδευτικό υλικό.

8. Αποτελέσματα: Μέχρι σήμερα διαπιστώνεται μεγάλη συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών, στελεχών ΠΕ, Δήμων και επιστημόνων σε όλες τις θεματικές ενότητες.

Διαπιστώνεται επίσης ενεργοποίηση στην πράξη για ανάληψη δράσεων που έμεναν στη σφαίρα της στοχοθεσίας και του επιθυμητού. Υπάρχει αμφίδρομη σχέση σχολείου και τοπικής κοινωνίας. Οι δήμοι που επιθυμούν να προωθήσουν φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις βρίσκουν στις σχολικές ομάδες ανταπόκριση και αποφασιστικότητα για συνεργασία. Η συνεργασία ξεπερνά το επίπεδο της απλής οικονομικής υποστήριξης από την τοπική αυτοδιοίκηση. Τα προγράμματα ανάληψης δράσεων από τους Δήμους και τα σχολεία γίνονται παραδείγματα προς μίμηση για δήμους και σχολεία άλλων περιοχών. Στις συμπράξεις γίνεται ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών με συνθετικό αποτέλεσμα. Η μετακίνηση για την εκπαιδευτική ανταλλαγή λειτουργεί ως κίνητρο για τους συμμετέχοντες μαθητές. Ενισχύεται η συνεργασία των Υπευθύνων με τα Κέντρα ΠΕ. Έχουν γίνει επαφές με φορείς του εξωτερικού για ανάπτυξη διεθνούς κλάδου του δικτύου με θέμα « Sustainable cities and quality of life». Αξιοποιούνται επιλέξιμες δαπάνες του κοινοτικού πλαισίου στήριξης τόσο από την πλευρά των Κέντρων ΠΕ όσο και από την πλευρά των σχολείων.

9. Συζήτηση: Μέσα από τη λειτουργία του Δικτύου αναδεικνύονται :

- ✓ Τα πλεονεκτήματα ένταξης σχολικών μονάδων σε θεματικό δίκτυο
- ✓ Η συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση ως βασικός άξονας ανάλυσης και αντιμετώπισης τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων
- ✓ Η ευρύτητα της θεματολογίας ως μέσο διευκόλυνσης των θεματικών επιλογών των σχολείων ανάλογα με τα τοπικά ενδιαφέροντα
- ✓ Η συνεργασία Κέντρων ΠΕ, Υπευθύνων ΠΕ και ΑΕΙ, η οποία δημιουργεί προϋποθέσεις αποτελεσματικής παιδαγωγικής και επιστημονικής υποστήριξης
- ✓ Η συμμετοχή άλλων Κυβερνητικών και μη Κυβερνητικών φορέων η οποία διευρύνει τις δυνατότητες υποστήριξης αλλά και συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες
- ✓ Η σημασία των συμπράξεων των σχολείων και των εκπαιδευτικών ταξιδιών ως σημαντικών στοιχείων συνεργασίας στην πράξη με άλλες περιοχές για την αντιμετώπιση παρεμφερών προβλημάτων.
- ✓ Η συμμετοχή και η ανάληψη πρωτοβουλιών των νέων ανθρώπων που προβάλλει ως το αισιόδοξο στοιχείο για την προώθηση φιλοπεριβαλλοντικών λύσεων σε τοπικά θέματα.
- ✓ Το βάθος χρόνου λειτουργίας του δικτύου και η αξιοποίηση των υποδομών των Κέντρων ΠΕ ως στοιχεία που συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας ανάπτυξης του δικτύου
- ✓ Το έργο των κομβικών συντονιστών (ΚΠΕ και Υπευθύνων ΠΕ) που είναι καθοριστικής σημασίας για την εθνική εξακτίνωσή του.
- ✓ Η αντιπροσωπευτική σύνθεση της συντονιστικής επιτροπής (ΚΠΕ, Υπεύθυνοι ΠΕ, Πανεπιστήμια, Δήμοι,) δημιουργεί προϋποθέσεις καλύτερης οργάνωσης.
- ✓ Η σιγουριά της σχολικής μονάδας για το πλεονέκτημα της συνεργασίας με οργανωμένους υποστηρικτικούς φορείς
- ✓ Το θετικό αίσθημα της συμμετοχής σε εθνικό πρόγραμμα όπου συμμετέχουν πολλά άλλα σχολεία.
- ✓ Η διερεύνηση και η συζήτηση των τοπικών περιβαλλοντικών ζητημάτων με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ως παράγοντες ενημέρωσης των συμμετεχόντων και προώθησης του διαλόγου στην τοπική κοινωνία και των προτεινόμενων λύσεων τους αποκτά τη διάσταση του περάσματος από τα λόγια στην πράξη.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία συλλειτουργούν στη δημιουργία παιδαγωγικών επιστημονικών και κοινωνικών προϋποθέσεων ανάπτυξης περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με ευρείες συνεργασίες η οποία κατατείνει στη διαμόρφωση απόψεων, στις προτάσεις λύσεων και στις αναλήψεις πρακτικών πρωτοβουλιών για τη διαχείριση των τοπικών περιβαλλοντικών ζητημάτων με τρόπο που διέπεται γενικά από την αρχή της βιωσιμότητας .

10. Βιβλιογραφία:

- Αθανασάκης Α- Κουσουρήs Θ. :«Περιβάλλον- Οικολογία- Εκπαίδευση», εκδόσεις Σαβάλας
Αριανούτσου Μ.- Φαραγγιτάκης Γ.: «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στα χερσαία οικοσυστήματα της Ελλάδας», ΥΠΕΧΩΔΕ 1996
Βαλκανάς Γ.: «Ρύπανση περιβάλλοντος: Επιστήμη και τεχνικές αντιμετώπισης», εκδ. Παπαζήση, 1992 .
Bernadette Vallely.: «1001 τρόποι να σωθεί ο πλανήτης» εκδ. Ν Σύνορα- Λιβάνη, 1990
BISSEL: European Biotic Index . Manual for Secondary schools. Niels de Pauw- Dunny Vandevéken, 1999
Cunningham William: “Understanding oyr environment Q an introduction WCB Wn C Brown Publishes 1994
Γεωργόπουλος Α.: «Ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης» εκδ. Gutenberg, 2003
Γεωργόπουλος Α.: Τσαλίκη Ε. «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» εκδ Gutenberg, Αθήνα 1993
Ελληνική Εταιρεία προστασίας περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς: « ΠΕ για Βιώσιμες πόλεις», Τρικαλίτη Α- Παλαιοπούλου Ρ, 1999
GREENPEACE: «Βιώσιμες πόλεις» εκδ. Νεφέλη, 1997
GREENPEACE: «Μεταφορές και περιβάλλον» εκδ. Νεφέλη, 1997
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αργυρούπολης: «Κυκλοφοριακό- Ατμοσφαιρική ρύπανση», εκπαιδευτικό υλικό Π.Ε., 2003
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αργυρούπολης: « Το δάσος- το περιαστικό πράσινο», 1999
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αργυρούπολης- Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος: «Αέρας- Υγεία», θεματικό δίκτυο 1998-1999
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού: «Από τις πόλεις του κόσμου, στην πόλη μας, στη γειτονιά μας» 2000
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Καστοριάς: «Ενέργεια και περιβάλλον» 2002
Miller J T : «Προβλήματα περιβαλλοντικών συστημάτων», τόμοι I & II εκδ. Ίων 1999
Μοδινός Μ.- Ευθυμίουπουλος Η.: «Η βιώσιμη πόλη», εκδόσεις Στοχαστής/ ΔΙΠΕ, 2000
Μπίθας Κ.Π. :« Βιώσιμες πόλεις: Θεωρία και πολιτική» εκδ Δαρδανός, 2001
Ramsey J. M.- Hungerford H.R _ Volk T.L.: “A science , Technology, Society case study Municipal Solid Waste” Stipes Publishing Company, 1999
Σκούλλος Μ. – Παπαδόπουλος Δ.: «Τα απορρίμματα στη ζωή μας», ΜΙΟ ECSDE, Αθήνα 2003
ΥΠΕΧΩΔΕ/ ΠΕΡΠΙΑ : «Η ατμοσφαιρική ρύπανση στην περιοχή της Αθήνας»
Φλογαίτη Ε: «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» Ελλην. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, 1998
Φλογαίτη Ε- Βασσάλα Π: «Το ενεργειακό ζήτημα» Ελληνικά Γράμματα, 1999
UNESCO, UNEP- IEEP,: Environmental Module on Environmental Problems Cities, Παρίσι, 1983
UNESCO: “Environment and society . Education and public awareness for sustainability” Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 1997